

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II

PHILOSOPHY

A

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--	--

1. (Signature)

(In figures as in Admit Card)

(Name)

Seat No.

2. (Signature)

(In words)

(Name)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

MAR - 12223

Time Allowed : 2 Hours]

[Maximum Marks : 200

Number of Pages in this Booklet : 36

Number of Questions in this Booklet : 100

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
------------	------------	------------	------------
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परीक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **100** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनिटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्वीकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटांतच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
------------	------------	------------	------------
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोन्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणाव्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

MAR - 12223/II—A

Philosophy
Paper II
दर्शनशास्त्र
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes]

[Maximum Marks : 200

Note : This paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण शंभर (100) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

1. Consider the following stages of Samadhi according to Yoga and choose the incorrectly matched one : (A) Savitarka—Citta is concentrated on a gross object (B) Savichara—Citta is concentrated on a subtle object (C) Sananda—Citta is concentrated on a more gross object (D) Sasmita—Citta is concentrated on the ego-substance 2. Match List I with List II in the context of theories of error and mark the correct code : List I (i) Manomaya Koṣa (ii) Annamaya Koṣa (iii) Prāṇamaya Koṣa (iv) Vijnānamaya Koṣa List II (a) the vital functions of life (b) fine constituents of the gross body (c) the will and desires of man (d) the thoughts and ideas of man Codes : (i) (ii) (iii) (iv) (A) (a) (b) (c) (d) (B) (d) (c) (b) (a) (C) (c) (b) (a) (d) (D) (b) (a) (d) (c)	1. योगप्रणित समाधीच्या अवस्थांपैकी चुकीची जोडी ओळखा : (A) सवितर्क—चित्ताची स्थूल विषयावर एकाग्रता (B) सविचार—चित्ताची सूक्ष्म विषयावर एकाग्रता (C) सानंद—चित्ताची अधिक स्थूल विषयावर एकाग्रता (D) सास्मित—चित्ताची अहंकार द्रव्यावर एकाग्रता 2. ख्यातिवादाच्या संदर्भात योग्य जोड्या जुळवा : सूची I (i) मनोमय कोष (ii) अन्नमय कोष (iii) प्राणमय कोष (iv) विज्ञानमय कोष सूची II (a) जीवनातील चैतन्यमय कार्ये (b) स्थूल शरीराची घटक द्रव्ये (c) मनुष्याचा संकल्प व वासना (d) मनुष्याचे विचार व कल्पना संकेतांक : (i) (ii) (iii) (iv) (A) (a) (b) (c) (d) (B) (d) (c) (b) (a) (C) (c) (b) (a) (d) (D) (b) (a) (d) (c)
--	---

3. Which one of the Vedāntic schools advocates that view that “The Individual is real and the Self is related to Brahman as body is related to the soul” ?

- (A) Advaita Vedānta
- (B) Vishishtādvaita Vedānta
- (C) Dvaita Vedānta
- (D) Dvaitādvaita Vedānta

4. ‘Pratyaksam kalpanapodham jñānam’ is upheld by :

- (A) Candrakīrti
- (B) Āryadeva
- (C) Dignaga
- (D) Gouthama

5. Consider the following statements with reference to Jainism and select the correct code from below :

- (i) The size of the Atman matches the size of the body
- (ii) The kas’āya are the elements of passion that sticks to the soul and binds it from attaining liberation
- (iii) The Atman perishes with the death of the body

Codes :

- (A) Only (i) is true
- (B) Only (i) and (ii) are true
- (C) Only (iii) is true
- (D) Only (i) and (iii) are true

3. “व्यक्ती सत् आहे आणि ज्याप्रमाणे जीवात्मा देहाशी संबंध असतो, त्याचप्रकारे आत्मन् ब्रह्मनाशी संबंध असते.” हे मत पुढीलपैकी कोणत्या वेदान्त संप्रदायाने स्वीकारले आहे ?

- (A) अद्वैत वेदान्त
- (B) विशिष्टाद्वैत वेदान्त
- (C) द्वैत वेदान्त
- (D) द्वैताद्वैत वेदान्त

4. ‘प्रत्यक्षं कल्पनापोढं ज्ञानम्’ हे मत आहे चे.

- (A) चन्द्रकीर्ती
- (B) आर्यदेव
- (C) दिङ्नाग
- (D) गौतम

5. जैन दर्शनाच्या संदर्भात पुढील विधाने तपासा आणि अचूक सांकेतांक निवडा :

- (i) आत्माचे परिमाण देहाएवढे असते
- (ii) वासनेचे कषाय हे घटक असून ते आत्म्याला चिकटतात आणि मोक्षा प्राप्ती बंधक होतात
- (iii) देहानाशाबरोबरच आत्मा नष्ट होतो

संकेतांक :

- (A) फक्त (i) च सत्य आहे
- (B) फक्त (i) आणि (ii) च सत्य आहेत
- (C) फक्त (iii) च सत्य आहे
- (D) फक्त (i) आणि (iii) सत्य आहेत

6. With regard to theories of origination of the world, examine the following position : 'Two atoms combine to form a binary molecule (*dvayāṇuka*). Two or more *dvayāṇukas* form themselves into *trayāṇuka*, *catrayāṇuka* etc.' Which one of the following schools subscribes to this view ?

- (A) Cārvāka
(B) Prabhākara Mīmāṃsa
(C) Yogacāra Buddhism
(D) Vaiśeṣika

7. Match List I with List II in the context of theories of error and mark the correct code :

List I

- (i) Anyāthakhyāti
(ii) Satkhyāti
(iii) Akhyāti
(iv) Ātmakhyāti

List II

- (a) Vishishtādvaita
(b) Nyāya
(c) Vijñānāvada Buddhists
(d) Yoga

Codes :

- (i) (ii) (iii) (iv)
(A) (a) (b) (c) (d)
(B) (d) (c) (b) (a)
(C) (c) (a) (b) (d)
(D) (b) (a) (d) (c)

6. जगाच्या उत्पत्ती प्रतिपादन करणाऱ्या उपपत्तींच्या संदर्भात पुढील भूमिका तपासा आणि पुढीलपैकी कोणत्या दर्शनाने हे मत स्वीकारले ते सांगा :
“दोन अणुंपासून एक द्वणुक तयार होते. दोन किंवा जास्त द्वणुकांपासून त्रयणुक, चतुर्णुका इत्यादी तयार होतात.”

- (A) चार्वाक
(B) प्रभाकर मीमांसका
(C) योगाचार बौद्ध तत्त्वज्ञान
(D) वैशेषिक

7. ख्यातिवादाच्या संदर्भात सूची I आणि सूची II यांच्या जोड्या जुळवा आणि योग्य संकेतांक निवडा :

सूची I

- (i) अन्यथाख्याति
(ii) सत्ख्याति
(iii) अख्याति
(iv) आत्मख्याति

सूची II

- (a) विशिष्टाद्वैत
(b) न्याय
(c) विज्ञानवाद बौद्ध तत्त्वज्ञान
(d) योग

संकेतांक :

- (i) (ii) (iii) (iv)
(A) (a) (b) (c) (d)
(B) (d) (c) (b) (a)
(C) (c) (a) (b) (d)
(D) (b) (a) (d) (c)

8. Which one of the following is the correct explanation of <i>vivartavāda</i> ? (A) Effect is the real transformation of cause (B) Effect is the false representation of cause (C) Effect is the modification of cause (D) Effect is accidental property of cause 9. Nyaya considers God to be : (A) Material cause (B) Instrumental cause (C) Efficient cause (D) None of the above 10. Which one of the following is not an evolute of Prakṛti ? (A) Mahat (B) Ahmkāra (C) Tanmātra (D) Puruṣa 11. Which of the following statements expresses Anaximander's view ? (A) Quality can explain the quantity (B) Quantity can explain the quality (C) Quantity and qualities are unknown (D) Quantity counts and quality controls	8. खालीलपैकी कोणते विवर्तवादाचे योग्य स्पष्टीकरण आहे ? (A) कार्य हा कारणाचा वास्तव परिणाम आहे (B) कार्य हे कारणाचे चुकीचे प्रतिनिधित्व आहे (C) कार्य हे कारणाचे परिवर्तन आहे (D) कार्य हे कारणाचे यादृच्छिक लक्षण आहे 9. न्याय ईश्वराला असे मानतात. (A) समवायीकारण (B) सहकारीकारण (C) निमित्तकारण (D) वरीलपैकी एकही नाही 10. खालीलपैकी तत्त्व प्रकृतीतून उत्क्रांत झालेले नाही ? (A) महत (B) अहंकार (C) तन्मात्रा (D) पुरुष 11. पुढीलपैकी कोणते विधान अँनॅक्झिमॅनिसचा दृष्टिकोन व्यक्त करते ? (A) गुण परिमाणाचे स्पष्टीकरण करू शकतात (B) परिमाण गुणांचे स्पष्टीकरण करू शकतात (C) परिमाण आणि गुण अज्ञात असतात (D) परिमाणांची गणना होते आणि गुण नियंत्रण करतात

12. Which among the following statements is true about Pythagoras ?

- (A) He believes in rebirths
- (B) He does not believe in rebirths
- (C) He is a nihilist
- (D) He is an atheist

13. Match List I with List II and select the correct answer from the codes given below :

List I

- (a) Heraclitus
- (b) Democritus
- (c) Pythagoras
- (d) Anaximenes

List II

- (i) Flux
- (ii) Atoms
- (iii) Numbers
- (iv) Air

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (iv) (i) (ii) (iii)
- (B) (iii) (iv) (i) (ii)
- (C) (ii) (iii) (iv) (i)
- (D) (i) (ii) (iii) (iv)

12. पायथागोरसच्या संदर्भात पुढीलपैकी कोणते विधान सत्य आहे ?

- (A) तो पुनर्जन्म मानतो
- (B) तो पुनर्जन्म मानत नाही
- (C) तो शून्यवादी आहे
- (D) तो निरीश्वरवादी आहे

13. सूची I आणि सूची II यांच्या जोड्या जुळवा आणि दिलेल्या संकेतांकातून योग्य पर्याय निवडा :

सूची I

- (a) हिरेक्लिटस्
- (b) डेमोक्रीटस्
- (c) पायथागोरस
- (d) अँनॅक्झिमेनिस

सूची II

- (i) संतान
- (ii) अणु
- (iii) संख्या
- (iv) वायू

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (iv) (i) (ii) (iii)
- (B) (iii) (iv) (i) (ii)
- (C) (ii) (iii) (iv) (i)
- (D) (i) (ii) (iii) (iv)

14. Aristotle, maintains that theoretical sciences study :

- (A) What cannot be otherwise and includes ethics and politics
- (B) What can be otherwise and includes physics, mathematics and metaphysics
- (C) What can be otherwise and includes ethics and politics
- (D) What can be otherwise and includes physics, mathematics and metaphysics

15. Augustine upheld :

- (A) faith as the starting point towards wisdom
- (B) doubt as the starting point towards wisdom
- (C) experience as the starting point towards wisdom
- (D) sorrow as the starting point towards wisdom

16. What are two sources of our ideas according to John Locke ?

- (A) Sensation and experience
- (B) Sensation and word
- (C) Sensation and reflection
- (D) Sensation and imagination

14. अरिस्टॉटलच्या मते सैद्धांतिक विज्ञाने हे अभ्यासतात.

- (A) जे नीतिशास्त्र आणि राज्यशास्त्रात एरवी समाविष्ट होत नाही
- (B) जे एरवी पदार्थविज्ञान, गणित आणि सद्वस्तुशास्त्र मीमांसेत येत नाही
- (C) जे एरवी नीतिशास्त्र आणि राज्यशास्त्रात आंतर्भूत असते
- (D) जे एरवी पदार्थविज्ञान, गणित आणि सद्वस्तुशास्त्र मीमांसेत आंतर्भूत आहे

15. ऑगस्टाईनच्या मते :

- (A) श्रद्धा हा शहाणपणाचा आरंभबिंदू आहे
- (B) शंका हा शहाणपणाचा आरंभबिंदू आहे
- (C) अनुभव हा शहाणपणाचा आरंभबिंदू आहे
- (D) दुःख हा शहाणपणाचा आरंभबिंदू आहे

16. जॉन लॉकच्या मते आपल्या कल्पनांचे दोन स्रोत कोणते ?

- (A) संवेदना आणि अनुभव
- (B) संवेदना आणि शब्द
- (C) संवेदना आणि चिंतन
- (D) संवेदना आणि कल्पनाविस्तार

17. Qualities like motion and rest are..... qualities according to John Locke.

- (A) Accidental
- (B) Physical
- (C) Mechanical
- (D) Primary

18. Who is the author of Treatise on Human Nature ?

- (A) David Hume
- (B) Bishop Berkeley
- (C) John Locke
- (D) Rene Descartes

19. Which of the following is correct according to Spinoza ?

- (i) An attribute is an accidental quality
- (ii) Mode is an essential quality
- (iii) Substance is dependent on qualities
- (iv) An attribute is very essence of substance
- (A) Only (i)
- (B) (iii) and (iv)
- (C) (i) and (iv)
- (D) Only (iv)

17. गती आणि स्थिती हे गुणधर्म जॉन लॉकच्या मते आहेत.

- (A) यादृच्छिक
- (B) भौतिक
- (C) यांत्रिक
- (D) प्राथमिक

18. 'ट्रीटायज ऑन ह्युमन नेचर' ह्या ग्रंथाचा लेखक कोण आहे ?

- (A) डेव्हिड ह्युम
- (B) बिशप बर्कले
- (C) जॉन लॉक
- (D) रेने डेकार्ट

19. स्पीनोझाच्या मते खालीलपैकी काय बरोबर आहे ?

- (i) गुण हे तटस्थ लक्षण आहे
- (ii) पर्याय हे स्वरूप लक्षण आहे
- (iii) द्रव्य गुणांवर अवलंबून असते
- (iv) गुण हे द्रव्याचे सारतत्त्व असते
- (A) फक्त (i)
- (B) (iii) आणि (iv)
- (C) (i) आणि (iv)
- (D) फक्त (iv)

20. According to Spinoza intellectual love of God is

- (A) Love of God for himself
- (B) Love of God for men
- (C) Love of men for God
- (D) Both (A) and (B)

21. Yajñā, as sacrifice, is maintained by those who interpret Bhagavad gītā .

- (A) Theistically
- (B) Mystically
- (C) Humanistically
- (D) Pantheistically

22. Consider the following and choose the *correct* answer :

Gandhi advocates Sarvodaya, which implies :

- (i) the greatest good of the greatest number
- (ii) the greatest good of all

Codes :

- (A) Both (i) and (ii) are true
- (B) Both (i) and (ii) are false
- (C) (i) is true, but (ii) is false
- (D) (i) is false, but (ii) is true

20. स्पीनोझाच्या मते ईश्वराचे बौद्धिक प्रेम म्हणजे

- (A) ईश्वराचे त्याच्यावरील प्रेम
- (B) ईश्वराचे मनुष्यावरील प्रेम
- (C) मनुष्याचे ईश्वरावरील प्रेम
- (D) दोन्ही (A) आणि (B)

21. 'यज्ञ म्हणजे त्याग' असे भगवद्गीतेच्या कोणत्या अन्वयार्थात म्हटले जाते ?

- (A) ईश्वरवादीपर
- (B) गूढवादी
- (C) मानवतावादी
- (D) सर्वेश्वरवादी

22. पुढील विधाने तपासा आणि संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

गांधीजींनी सर्वोदय प्रतिपादन केला ज्याचा अर्थ आहे :

- (i) अधिकांचे अधिक सुख
- (ii) सर्वांचे सर्वाधिक सुख

संकेतांक :

- (A) (i) आणि (ii) दोन्ही सत्य आहेत
- (B) (i) आणि (ii) दोन्हीही असत्य आहेत
- (C) (i) सत्य आहे पण (ii) असत्य आहे
- (D) (i) असत्य आहे पण (ii) सत्य आहे

23. By religion, Phule intended :

- (A) World-religion
- (B) Organised religion
- (C) Institutional religion
- (D) Devotion-based religion

24. Levinas believes that the other is presented to the self as a :

- (A) thought
- (B) sensation
- (C) face
- (D) sound

25. In the Gītā, Yoga-kṣema is assured by :

- (A) Arjuna
- (B) Yogi
- (C) Sanjay
- (D) The Lord

26. If Āsrava is controlled by rites and rituals, it is called :

- (A) Bhavasamvara
- (B) Dravyasamvara
- (C) Samvara
- (D) Āsrava

23. फुले यांना अपेक्षित असणारा धर्म म्हणजे :

- (A) जागतिक धर्म
- (B) संघटित धर्म
- (C) संस्थात्मक धर्म
- (D) भक्तिधिष्ठित धर्म

24. लेविनासच्या मानण्यानुसार 'पर' हे 'स्व' ला कुठल्या रूपात सादर केले जाते ?

- (A) विचार
- (B) वेदनदत्त
- (C) चेहरा
- (D) ध्वनी

25. गीतेत योगक्षेमाची खात्री कोणी दिली आहे ?

- (A) अर्जुन
- (B) योगी
- (C) संजय
- (D) भगवंत

26. जर आस्रव व्रतविधींनी नियंत्रित केला, तर त्यास काय म्हणतात ?

- (A) भावसंवर
- (B) द्रव्यसंवर
- (C) संवर
- (D) आस्रव

27. The state of Jiva, if devoid of attachment and aversion is called in Jainism :

- (A) Bhāvasamvara
- (B) Dravyasamvara
- (C) Samvara
- (D) Āśrava

28. 'Samyak Caritra' does not include :

- (A) Vrata
- (B) Samiti
- (C) Jagruti
- (D) Gupti

29. Which of the following is *not* true ?

- (A) Yamas constitute negative rules of behaviour
- (B) Niyamas constitute positive rules of behaviour
- (C) Yamas and Niyamas prescribe do's and don'ts
- (D) Yamas and Niyamas are to be followed strictly by hook or crook right from the beginning

27. जीवात जर रागद्वेष नसतील तर जैनदर्शनात त्यास काय म्हणतात ?

- (A) भावसंवर
- (B) द्रव्यसंवर
- (C) संवर
- (D) आस्रव

28. सम्यक चरित्रात कशाचा समावेश नाही ?

- (A) व्रत
- (B) समिती
- (C) जागृती
- (D) गुप्ती

29. खालीलपैकी कोणता (पर्याय) सत्य नाही ?

- (A) यमात वर्तनाचे निषेधात्मक नियम असतात
- (B) नियमात वर्तनाचे सकारात्मक नियम असतात
- (C) यम व नियम काय करावे व करू नये, याचे आदेश देतात
- (D) यम व नियम काहीही झाले तरी सुरुवातीपासून कडकडीतपणे पाळावयाचे असतात

30. According to the Gītā, Yoga-kṣema is possible provided :

- (A) Duties are discharged
- (B) Duties are discharged with devotion
- (C) Duties are discharged knowing the reality
- (D) Duties are discharged with knowledge and devotion

31. Which of the following is *true* ?

- (A) Lokasaṁgraha gets promoted through work
- (B) Lokasaṁgraha should be the goal of human activity
- (C) Lokasaṁgraha should be the motive of human activity
- (D) Lokasaṁgraha cannot be the motive of human activity

32. Cārvāka hedonism is based on :

- (A) Cārvāka epistemology
- (B) Cārvāka axiology
- (C) Cārvāka ethics
- (D) Cārvāka ontology

30. गीतेच्या मतानुसार 'योगक्षेम' शक्य होतो जर :

- (A) कर्तव्यपालन केले तर
- (B) कर्तव्यपालन भक्तिभावाने केले तर
- (C) कर्तव्यपालन 'वास्तव' जाणून केले तर
- (D) कर्तव्यपालन 'वास्तव' जाणून व भक्तिपूर्वक केले तर

31. खालीलपैकी कोणता (पर्याय) **सत्य** आहे ?

- (A) लोकसंग्रह कार्यातून साधला जातो
- (B) लोकसंग्रह हे मानवी कृतीचे उद्दिष्ट असते
- (C) लोकसंग्रह हे मानवी कृतीचे प्रेरणास्थान असते
- (D) लोकसंग्रह ही मानवी कृतीची प्रेरणा असू शकत नाही

32. चार्वाकांचा सुखवाद कशावर आधारित आहे ?

- (A) चार्वाकांची ज्ञानमीमांसा
- (B) चार्वाकांची मूल्यमीमांसा
- (C) चार्वाकांची नीतिमीमांसा
- (D) चार्वाकांची वस्तुमीमांसा

33. Sthitaprajña , in not transgressing limits, is said to be like the :
- (A) Sun
(B) Moon
(C) Ocean
(D) Mountain
34. The concept of Yajña -Cakra i.e. the relationship between Yajña , rainfall and agricultural produce is brought out in the :
- (A) Brahma-sūtras
(B) Bhagavad-gītā
(C) Aṣṭāvakra -gītā
(D) Avadhoot-gītā
35. Who among the following introduced the method of calculating the value of pleasure and pain ?
- (A) J. S. Mill
(B) Bentham
(C) Sidgwick
(D) Kant

33. स्थितप्रज्ञ आपल्या मर्यादांचे उल्लंघन करत नसल्याने त्याची तुलना कोणाशी केली आहे ?
- (A) सूर्य
(B) चंद्र
(C) समुद्र
(D) पर्वत
34. यज्ञचक्र संकल्पना म्हणजे यज्ञ, पर्जन्य व शेतीउत्पादन यांच्यातील नाते कोठे स्पष्ट केले आहे ?
- (A) ब्रह्मसूत्रे
(B) भगवद्गीता
(C) अष्टावक्रगीता
(D) अवधूतगीता
35. खालीलपैकी कोणी सुख आणि दुःख यांच्या गणनाची पद्धती सांगितले ?
- (A) जे. एस. मिल
(B) बेंथॅम
(C) सिड्जीक
(D) कांट

36. 'Ethical propositions refer to objective facts independent of human opinion' is the standpoint of which one of the following ethical theories ? (A) Moral Subjectivism (B) Moral Realism (C) Universal Prescriptivism (D) Emotivism	36. 'नैतिक विधाने मानवीमताच्या निरपेक्ष राहून वस्तुनिष्ठ तथ्ये सांगतात' अशी भूमिका खालीलपैकी कोणत्या नीतिशास्त्रीय उपपत्तीची आहे ? (A) नैतिक व्यक्तिसापेक्षतावाद (B) नैतिक वास्तववाद (C) वैश्विक पुरस्कारवाद (D) भावनिकवाद
37. Which one of the following theories is criticized for prescribing the same kind of punishment to the offender, which is committed by the offender that is considered to be wrong ? (A) Deterrent theory (B) Retributive theory (C) Preventive theory (D) Reformatory theory	37. गुन्हेगाऱ्यांनी केलेल्या गुन्ह्यांना सारख्याच शिक्षा देण्याच्या भूमिकेवरून शिक्षेच्या कोणत्या उपपत्तीवर टीका होते ? (A) निवारणवादी उपपत्ती (B) प्रतिशोध उपपत्ती (C) बचावात्मक उपपत्ती (D) सुधारणात्मक उपपत्ती
38. The qualitative differences in pleasure are considered by : (A) Hume (B) Mill (C) Bentham (D) Kant	38. सुखातील गुणात्मक भेद कोणी विचारात घेतले ? (A) ह्यूम (B) मिल (C) बेंथम (D) कांट

39. "Obligations are compatible with the greatest Happiness Principle" is believed by : (A) Bentham (B) Mill (C) Kant (D) Ross	39. कर्तव्यकर्म महत्तम सुखतत्त्वाशी सुसंगत असतात असे कोणी मानले ? (A) बेंथम (B) मिल (C) कांट (D) रॉस
40. For which theory of ethics ethical claims such as 'Happiness is good', 'Generosity is a good character trait' are objectively true ? (A) Ethical realism (B) Ethical universalism (C) Hedonism (D) Altruism	40. 'सुख चांगले असते', 'औदार्य हे सच्चरित्रवैशिष्ट्य आहे' यांसारखे नैतिक दावे कोणत्या नैतिक उपपत्तीत वस्तुनिष्ठरित्या खरे मानले जातात ? (A) नैतिक वास्तववाद (B) नैतिक सार्वत्रिकतावाद (C) सुखवाद (D) परोपकारवाद/सार्वत्रिक सुखवाद
41. Which of the following theories of ethics would argue that our actions should not only aim at the relief of suffering or avoidance of harm but it should also aim to provide positive benefit to others for their own sake ? (A) Mill's utilitarianism (B) Bentham's utilitarianism (C) Altruism (D) Epicurean Hedonism	41. आपल्या कृती केवळ दुःखनिवृत्तीपुरते उद्दिष्ट बाळगून किंवा हिंसा टाळण्याइतक्या मर्यादित उद्दिष्टाने प्रेरित नसाव्यात, तर इतरांस सकारात्मक लाभ लाभासाठी मिळावेत म्हणून प्रतिपादन करणारी नीतिशास्त्रीय उपपत्ती कोणती ? (A) मिल्लचा उपयुक्ततावाद (B) बेंथमचा उपयुक्ततावाद (C) परोपकारवाद (D) एपिक्युरीय सुखवाद

42. Psychological Hedonism commits the fallacy of : (A) Hysteron Proteron (B) Division (C) Composition (D) Ignoratio elenchi 43. Which of the following is <i>not</i> Kant's Maxim ? (A) Act as a member of the Kingdom (B) Act on that maxim which thou willest to be a universal law (C) Never use anyone as an instrument but as end-in-himself (D) Never act on that maxim which clashes with other maxims 44. Kant's ethics is criticized on the grounds of being : (A) formal and stringent (B) poetic and metaphorical (C) recondite (D) unintelligible 45. For Jiddu Krishnamurti knowing oneself means : (A) Knowing self in isolation from relations (B) In withdrawing senses from the world (C) Discovering oneself in relation (D) Motivating oneself to get liberation	42. मानसशास्त्रीय सुखवादात कोणता तर्कदोष आहे ? (A) हिस्टेरॉन प्रोटेरॉन (B) खंडन (C) संयुक्तीकरण (D) इग्नोरेशियो इलेंची 43. खालीलपैकी कोणते कांटचे नीतितत्त्व नाही ? (A) प्रदेशाचे सदस्य या नात्याने कार्यरत राहा (B) जे नीतितत्त्व सार्वत्रिक नियम व्हावा असे वाटत असेल, त्यानुसार कार्यरत राहा (C) कधीही कुणाही व्यक्तीचा साधन म्हणून वापर करू नये (D) जे नीतितत्त्व इतर तत्त्वांविरोधी असेल, त्यानुसार कार्य करू नये 44. कोणत्या आक्षेपांच्या आधारे कांटच्या नीतिशास्त्रावर टीका केली जाते ? (A) आकारिक व तर्ककठोर (B) काव्यात्म व रूपकात्मक (C) गहन (D) अनाकलनीय 45. जीद्दू कृष्णमूर्तीच्या मते स्वतःला ओळखणे म्हणजे (A) नात्यांच्या विना स्वला ओळखणे (B) जगतापासून इंद्रिये संवेदना विलग करणे (C) स्वला नात्यांमध्ये ओळखणे (D) स्वला मुक्तीसाठी प्रेरित करणे

46. The statement "In love there is no attachment; if there is attachment, there is no love' can be attributed to which of the following thinkers ? (A) Jiddu Krishnamurti (B) Vivekananda (C) Radhakrishnan (D) Sri Aurobindo	46. "प्रेमामध्ये आसक्ती नसते, जर आसक्ती असेल तर प्रेम नसते" हे विधान खालीलपैकी कोणाशी संबंधित आहे ? (A) जीद्दू कृष्णमूर्ती (B) विवेकानंद (C) राधाकृष्णन (D) श्री अरबिंदो
47. Which of the following thinkers believes that God is immanent, transcendent, constantly creative and dynamic ? (A) Sri Aurobindo (B) Mohammad Iqbal (C) Tagore (D) Radhakrishnan	47. ईश्वर हा आंतर्यामी, आतीत, नित्य सृजक आणि गतिमान आहे असे खालीलपैकी कोणता विचारवंत मानतो ? (A) श्री अरबिंदो (B) मोहम्मद ईकबाल (C) टागोर (D) राधाकृष्णन्
48. Which of the following modern Indian thinkers identifies the notion of absolute with Citta-Sakti ? (A) Swami Vivekananda (B) K.C. Bhattacharya (C) Sri Aurobindo (D) Radhakrishnan	48. खालीलपैकी कोणते आधुनिक विचारवंत हे केवळ तत्वाला चित्त-शक्तीशी एकरूप मानतात ? (A) स्वामी विवेकानंद (B) के.सी. भट्टाचार्य (C) श्री अरबिंदो (D) राधाकृष्णन्

49. Universal Religion according to Vivekananda is :

- (A) A doctrine to be followed by all of mankind
- (B) A set of practices to be followed by all religions
- (C) Denial of diversity of approaches to understand the one truth
- (D) Realization that different religions present different perspectives on the same truth

50. Which of the following is *not* true ?

- (A) Nyāya system accepts four Pramāṇas but Yoga accepts three
- (B) Nyāya system accepts four Pramāṇas but Samkhya two
- (C) Nyāya system accepts four Pramāṇas but Vaiśeṣikas two
- (D) Advaita Vedanta accepts six Pramāṇas but Cārvākas only one

49. विवेकानंदाच्या मते वैश्विक धर्म म्हणजे :

- (A) सर्व मानवांनी अनुसरण्यासाठीचा सिद्धांत
- (B) सर्व धर्मांना अनुसरण्याची आचारसंहिता
- (C) सत्य समजण्यासाठी भूमिकांच्या वैविध्याचा नकार
- (D) विविध धर्म एकच सत्य विविधप्रकारे सांगतात याची प्रचिती

50. खालीलपैकी कोणता पर्याय सत्य नाही ?

- (A) न्यायदर्शन चार प्रमाणे स्वीकारते, पण योग तीन
- (B) न्यायदर्शन चार प्रमाणे स्वीकारते, पण सांख्य दोन
- (C) न्यायदर्शन चार प्रमाणे स्वीकारते, पण वैशेषिक दोन
- (D) अद्वैत वेदांत सहा प्रमाणे स्वीकारतो, पण चार्वाक एक

51. Match the pairs :

Group I

- (a) Phule
- (b) M.N. Roy
- (c) D.D. Upadhyay
- (d) Tagore

Group II

- (i) Integral humanism
- (ii) Poet's humanism
- (iii) Theistic humanism
- (iv) Radical humanism

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (iii) (i) (iv) (ii)
- (B) (iii) (iv) (i) (ii)
- (C) (iii) (i) (ii) (iv)
- (D) (ii) (i) (iv) (iii)

52. According to Gandhiji Non-Violence means :

- (i) the moral alternative to war
- (ii) the virtue of the strong
- (iii) the soul-force
- (iv) non-killing of humans

Of these statements :

- (A) (i), (ii) and (iii) are correct
- (B) (i), (ii) and (iv) are correct
- (C) (i) and (iv) are correct
- (D) (ii), (iii) and (iv) are correct

51. जोड्या जुळवा :

गुट I

- (a) फुले
- (b) मानवेंद्रनाथ रॉय
- (c) दीनदयाल उपाध्याय
- (d) टागोर

गुट II

- (i) पूर्ण मानववाद
- (ii) कवीचा मानववाद
- (iii) ईश्वरवादी मानववाद
- (iv) आमूलाग्र मानववाद

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (iii) (i) (iv) (ii)
- (B) (iii) (iv) (i) (ii)
- (C) (iii) (i) (ii) (iv)
- (D) (ii) (i) (iv) (iii)

52. गांधीजींच्या मते बिगर-अपघात म्हणजे :

- (i) युद्धाचा नैतिक विकल्प
- (ii) बळकटाचा सदाचार
- (iii) आत्म-बळ
- (iv) मानवाला न-मारणे

वरील विधाना वरून :

- (A) (i), (ii) आणि (iii) बरोबर आहेत
- (B) (i), (ii) आणि (iv) बरोबर आहेत
- (C) (i) आणि (iv) बरोबर आहेत
- (D) (ii), (iii) आणि (iv) बरोबर आहेत

53. According to Phule which of the following is *true* ?

- (A) Dharma is essentially personal
- (B) Dharma consists in faithful adherence to rituals prescribed
- (C) Dharma is nothing but continuing traditions faithfully
- (D) Dharma is essentially public

54. Which of the following is *not* true regarding Husserl's idea of philosophy as rigorous science ?

- (A) Philosophy to be rigorous science should do away with presuppositions
- (B) Philosophy should be self-responsible and self-warranting
- (C) Philosophy should do away with all forms of naturalism
- (D) Philosophy should copy the methods of exact sciences

55. Who among the following is popularly known to make the distinction between 'freedom from' and 'freedom to' ?

- (A) Isaiah Berlin
- (B) John Rawls
- (C) Dworkin
- (D) Robert Nozick

53. फुलेच्या मते, खालीलपैकी कोणता पर्याय **सत्य** आहे ?

- (A) धर्म हा स्वरूपतः व्यक्तिगत आहे
- (B) विहित विधी श्रद्धापूर्वक करण्यात धर्म आहे
- (C) धर्म म्हणजे परंपरांचे श्रद्धापूर्वक पालन करत राहणे
- (D) धर्म हा स्वरूपतः सार्वजनिक आहे

54. तत्त्वज्ञान म्हणजे तर्ककठोर शास्त्र या हुसर्लच्या मताबाबत पुढीलपैकी काय सत्य **नाही** ?

- (A) तर्ककठोर शास्त्र होण्यासाठी तत्त्वज्ञानाने गृहीतकांचा त्याग केला पाहिजे
- (B) तत्त्वज्ञान हे स्व-उत्तरदायी तसेच स्व-समर्थक असायला हवे
- (C) तत्त्वज्ञानाने कुठल्याही प्रकारच्या प्रकृतिवादाचा त्याग केला पाहिजे
- (D) तत्त्वज्ञानाने विज्ञानाच्या पद्धतीचे अनुकरण केले पाहिजे

55. 'पासून मुक्ती' व 'मुक्तीच्या दिशेने' हा भेद खालीलपैकी कोणी केला ?

- (A) इसा बर्लिन
- (B) जॉन रॉल्स
- (C) ड्वॉर्किन
- (D) रॉबर्ट नॉझिक

56. Who among the following political thinkers believes that State of Nature is a State without morality ? (A) John Locke (B) Hobbes (C) Rousseau (D) John Rawls	56. निसर्गाचे राज्य हे नीतिविरहित राज्य असते, असे खालीलपैकी कोणत्या राजकीय विचारवंताने मानले ? (A) जॉन लॉक (B) हॉब्स (C) रूसो (D) जॉन रॉल्स
57. Who among the following defines State of Nature as a State where men are naturally and exclusively self-interested and there are limited resources ? (A) John Locke (B) Hobbes (C) Rousseau (D) Plato	57. खालीलपैकी कोणाच्या मते निसर्गाचे स्वरूप असे आहे की ज्यामध्ये माणूस निसर्गतः आणि पूर्णतः आत्ममग्न असतो आणि स्रोतांची संख्या अल्प असते ? (A) जॉन लॉक (B) हॉब्स (C) रूसो (D) प्लेटो
58. According to which of the following thinkers an adequate theory of justice should account for principle of justice in acquisition, transfer and rectification ? (A) Isaiah Berlin (B) Macintyre (C) Robert Nozick (D) John Rawls	58. खालीलपैकी कोणाच्या मते न्यायाचा पर्याप्त उपपत्ती ही संपादन, हस्तांतरण आणि परिष्करण यांना लक्षात घेणारी असावी ? (A) इसैया बर्लिन (B) मॅकिनटायर (C) रॉबर्ट नॉझिक (D) जॉन रॉल्स

59. Theory of Justice of who among the following thinkers primarily focuses on Equality of Resources ?
 (A) John Rawls
 (B) Charles Taylor
 (C) Dworkin
 (D) Bernard Williams
60. Who among the following argues that capabilities as freedom mainly refers to the presence of valuable options or alternatives effectively available to the agent ?
 (A) Amartya Sen
 (B) John Rawls
 (C) Isaiah Berlin
 (D) Dworkin
61. According to communitarians politics should be consumed with :
 (A) Securing the conditions for individuals to exercise their powers of autonomous choice
 (B) Mainly promoting the social attachments crucial to our sense of well-being and respect
 (C) Individualistic conception of the self which has a supreme interest in shaping, pursuing and revising his or her life-plans
 (D) National minorities in multination states

59. समानता आणि स्रोत यांवर कोणत्या विचारवंताने न्यायाच्या उपपत्ती संदर्भात लक्ष दिले आहे ?
 (A) जॉन रॉल्स
 (B) चार्ल्स टेलर
 (C) ड्वॉर्किन
 (D) बर्नार्ड विल्यमस्
60. खालीलपैकी कोणाच्या मते स्वातंत्र्य म्हणजे किमती पर्यायांची व्यक्तीसाठी उपलब्धता असते ?
 (A) अमर्त्य सेन
 (B) जॉन रॉल्स
 (C) इसैया बर्लिन
 (D) ड्वॉर्किन
61. जमातवादी राजकारण हे असावे.
 (A) व्यक्तीला त्याची इच्छा प्रकट करण्याचे सार्वभौमत्व उपलब्ध होईल अशी परिस्थिती निर्माण करणे
 (B) चांगले जीवन आणि आदर निर्माण करण्यासाठी सामाजिक संबंध विकसित करणे
 (C) व्यक्तिवादी दृष्टिकोन विकसित करणे की ज्याद्वारे त्याचे जीवन त्याला विकसित करता येईल
 (D) राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक आणि बहुराष्ट्रीय राज्य

<p>62. Who among the following thinkers gives a critique of liberation with reference to rational choice based on his emphasis upon involuntarily picked up social attainments ?</p> <p>(A) Charles Taylor
(B) Michael Sandel
(C) Alasdair MacIntyre
(D) Kymlicka</p> <p>63. Which of the following feminist positions present a view of the world that respects organic processes, holistic connections and the merits of intuition and collaboration ?</p> <p>(A) Socialist feminism
(B) Radical feminism
(C) Ecofeminism
(D) Liberal feminism</p> <p>64. Which of the following statements is most closely associated with socialist feminism ?</p> <p>(A) The root cause of women's oppression lies primarily in patriarchal gender relations
(B) The main reason for women's subjugation is their financial dependence upon men
(C) Female subordination is rooted in a set of customary and legal constraints that blocks women's entrance to and success in public world
(D) The main reason for women's subjugation is their biological difference from men</p> | <p>62. खालीलपैकी कोणता विचारवंत अनिच्छेने स्वीकारलेल्या सामाजिक संबंधाच्या आधारित बुद्धिवादी इच्छेची चिकित्सा करतो ?</p> <p>(A) चार्ल्स टेलर
(B) मायकल सँडेल
(C) अलसडायर मॅकिनटायर
(D) कीम्लीका</p> <p>63. खालीलपैकी कोणती स्त्रीवादी भूमिका ही अशी भूमिका स्वीकारते की ज्यामध्ये जैविक प्रक्रियेचा आदर, सार्विक संबंध, संस्थांची गुणवत्ता आणि संबंध यांचा आंतर्भाव होतो ?</p> <p>(A) समाजवादी स्त्रीवाद
(B) परिवर्तनवादी स्त्रीवाद
(C) स्त्रीपर्यावरणवाद
(D) उदारस्त्रीवाद</p> <p>64. खालीलपैकी कोणते विधान समाजवादी स्त्रीवादाच्या जवळ जाते ?</p> <p>(A) स्त्रियांच्या दमनाचे पाळेमुळे ही पुरुषप्रधान लिंग संबंधामध्ये आहेत
(B) स्त्रियांच्या शोषणाचे मुख्य कारण हे त्यांचे पुरुषांवरील आर्थिक अवलंबित्व हे आहे
(C) पारंपरिक आणि कायदेशीर बंधने की ज्यामुळे स्त्रियांचे सार्वजनिक जगात प्रवेश रोखला जातो यात स्त्रियांचे दमन सुरू होते
(D) स्त्रियांच्या शोषणाचे महत्त्वाचे कारण म्हणजे त्यांची पुरुषांपेक्षाची जीवशास्त्रीय भिन्नता</p> |
|---|--|

65. According to early Wittgenstein the truth value of molecular propositions is determined by : (A) Their correspondence with facts (B) Network of objects (C) Simple propositions (D) Their syntactical form	65. पूर्व विटगेनस्टाईनच्या मते अनुविधानाची सत्यता यात ठरविली जाते. (A) त्यांचे तथ्यांशी असलेले सारूप्य (B) वस्तूचे जाळे (C) साधे विधान (D) त्यांचा वाक्यरचनाशास्त्रीय आकार
66. The distinction between positive and negative facts is mainly concerned with the philosophy of : (A) G.E. Moore (B) Gilbert Ryle (C) Bertrand Russell (D) Ludwig Wittgenstein	66. सकारात्मक आणि नकारात्मक तथ्यांमधील भेद हा प्रामुख्याने च्या तत्त्वज्ञानाशी संबंधित आहेत. (A) जे.ई. मूर (B) गीलबर्ट राईल (C) बर्ट्रांड रसेल (D) लुडविग विटगेनस्टाईन
67. Ernest Nagel's 'Principles of the theory of Probability' is closely related to : (A) Verification Principle (B) Unity of Sciences project (C) Elimination of metaphysics (D) Theories of truth	67. अर्नेस्ट नागेल यांचे "प्रिन्सिपल्स ऑफ दि थिअरी ऑफ प्रॉबेबिलिटी" हे पुढीलपैकी कशाशी घनिष्ठपणे निगडित आहे ? (A) प्रचितीक्षमतेचे तत्त्व (B) विज्ञानाच्या एकात्मतेचा प्रकल्प (C) सत्ताशास्त्राचे वर्जन (D) सत्यविषयक उपपत्ती
68. What among the following can be attributed to Quine ? (A) Physicalism and unity of Science (B) Phenomenalism and Elimination of Metaphysics (C) Physicalism and elimination of Metaphysics (D) Physicalism and Verification principle	68. पुढीलपैकी काय क्वाईनच्या बाबतीत लागू करता येईल ? (A) भौतिकवाद व विज्ञानाची एकता (B) मानसघटनावाद व सत्ताशास्त्राचे वर्जन (C) भौतिकवाद व सत्ताशास्त्राचे वर्जन (D) भौतिकवाद व प्रचितीक्षमतेचे तत्त्व

69. Which of the following is *not* true of Gilbert Ryle ?

- (A) Our talk about our mental states and processes can eliminate any reference to an inner life
- (B) Much of our ordinary thinking is conducted in internal monologue and accompanied by visual imagery
- (C) A person's life is not a double series of events taking place in two different worlds
- (D) There can be a wholesale transference of the mental to the physical

70. What point of view is central to Husserl's phenomenological method ?

- (A) First person point of view
- (B) Second person point of view
- (C) Third person point of view
- (D) Absence of point of view

71. Which of the following does Kierkegaard's individual of faith choose with "fear and trembling" ?

- (A) Conventional morality
- (B) Aesthetic pleasure
- (C) Doctrinal religion
- (D) Responsible freedom

69. पुढीलपैकी कुठले विधान गिल्बर्ट राईलच्या बाबतीत सत्य **नाही** ?

- (A) मानसिक अवस्था व प्रक्रिया यांविषयीचे आपले बोलणे कुठल्याही आंतरिक जीवनाच्या संदर्भाशिवाय होऊ शकते
- (B) आपली पुष्कळशी विचारप्रक्रिया ही आंतरिक स्वगतासारखी व दृश्य प्रतिमांच्या साथीने घडत असते
- (C) व्यक्तीचे जीवन म्हणजे दोन भिन्न जगांत घडणाऱ्या घटनांची दुहेरी मालिका नसते
- (D) मानसिक घटनांचे शारीरिक घटनांमध्ये घाऊकपणे रूपांतरण करणे शक्य आहे

70. हुसर्लच्या मानसघटनाशास्त्रीय पद्धतीला कुठला दृष्टिकोन मध्यवर्ती आहे ?

- (A) प्रथमपुरुषी दृष्टिकोन
- (B) द्वितीयपुरुषी दृष्टिकोन
- (C) तृतीयपुरुषी दृष्टिकोन
- (D) दृष्टिकोनाचा अभाव

71. पुढीलपैकी कशाची निवड किर्केगार्डची श्रद्धाळू व्यक्ती भीतीने व थरथर कापत करते ?

- (A) रूढीबद्ध नीतिमत्ता
- (B) सौंदर्याचे सुख
- (C) तत्त्वाधिष्ठित धर्म
- (D) जबाबदारीयुक्त स्वातंत्र्य

72. Rorty believes that knowledge is legitimized through : (A) introspection (B) intuition (C) reason (D) social practice	72. रॉटीच्या म्हणण्यानुसार ज्ञानाला अधिकृतता कशामार्फत प्राप्त होते ? (A) स्वसंवेदन (B) अंतःप्रज्ञा (C) तर्क (D) सामाजिक चालीरीती
73. Merleau-Ponty's phenomenology of perception upholds that our "unreflective being-in-the-world" is a source of : (A) essence (B) emotion (C) dogma (D) meaning	73. मोर्ले-पॉन्टीच्या प्रत्यक्षविषयक मानसघटना-शास्त्रानुसार आपले या जगातील विचारविरहित अस्तित्व हे कशाचे उगमस्थान आहे ? (A) सारतत्त्व (B) भावना (C) तत्त्व (D) अर्थ
74. According to James, the tenability of a thesis is determined through experiential consequences that are : (A) narrower than observation (B) limited to observation (C) wider than observation (D) removed from observation	74. जेम्सच्या मतानुसार उपपत्तीचा टिकारूपणा हा आनुभविक परिणामांच्या आधारे निश्चित होतो जे : (A) निरीक्षणांपेक्षा संकुचित असतात (B) निरीक्षणापुरते मर्यादित असतात (C) निरीक्षणापेक्षा व्यापक असतात (D) निरीक्षणातून वर्जित केलेले असतात
75. Fundamental rights in the Indian Constitution are : (A) negotiable (B) justiciable (C) justifiable (D) violable	75. भारतीय राज्यघटनेतील मूलभूत हक्क हे : (A) वाटाघाटी करण्याजोगे आहेत (B) अनिवार्य आहेत (C) समर्थनीय आहेत (D) उल्लंघनीय आहेत

76. Constitutionalism resolves conflict in a plural society through :

- (A) formal constitutional processes
- (B) substantive constitutional principles
- (C) substantive conventional principles
- (D) substantive individual principles

77. Indian secularism :

- (A) did not 'erect a strict wall of separation between religion and state'
- (B) did not 'erect a strict wall of separation between religion and society'
- (C) did not 'erect a strict wall of separation between religion and education'
- (D) did not 'erect a strict wall of separation between religion and law'

78. Constitutionalism is *not* committed to :

- (A) a common institutional life
- (B) any particular tradition
- (C) a plural way of life
- (D) a cosmopolitan law

76. बहुविधतापूर्ण समाजात राज्यघटनावाद संघर्षाची उकल कशाच्या माध्यमातून करतो ?

- (A) राज्यघटनात्मक औपचारिक तत्त्वे
- (B) भरीव घटनात्मक तत्त्वे
- (C) भरीव रूढिबद्ध तत्त्वे
- (D) भरीव वैयक्तिक तत्त्वे

77. भारतीय धर्मनिरपेक्षतावादाने :

- (A) धर्म व राज्य यांच्यात विभक्ततेच्या भिंती उभारल्या नाहीत
- (B) धर्म व समाज यांच्यात विभक्ततेच्या भिंती उभारल्या नाहीत
- (C) धर्म व शिक्षण यांच्यात विभक्ततेच्या भिंती उभारल्या नाहीत
- (D) धर्म व कायदा यांच्यात विभक्ततेच्या भिंती उभारल्या नाहीत

78. राज्यघटनावाद हा कशाशी कटिबद्ध नाही ?

- (A) सामाजिक संस्थात्मक जीवन
- (B) कुठलीही विशिष्ट परंपरा
- (C) जीवनाचे वैविध्यपूर्ण मार्ग
- (D) विश्वबंधुत्ववाची कायदा

79. Which of the following does not define resistance to colonialism ? (A) constructing indigenous identity (B) constructing global identity (C) constructing economic identity (D) constructing social identity 80. In India, personal law has the as its focus. (A) individual (B) culture (C) family (D) state 81. Which of the following is incorrect with reference to the law of identity ? (A) Everything is identical with itself (B) Everything is what it is (C) $P \supset P$ (D) Everything is unequal to itself 82. If the truth value of 'A' proposition is true, the truth values of 'E' 'I' 'O' propositions are respectively. (A) F, T, F (B) T, T, F (C) F, F, F (D) T, F, T	79. पुढीलपैकी कशाचा वसाहतवादाच्या निषेधाच्या संकल्पनेत समावेश होत नाही ? (A) सांस्कृतिक तदेवतेची संरचना (B) वैश्विक तदेवतेची संरचना (C) आर्थिक तदेवतेची संरचना (D) सामाजिक तदेवतेची संरचना 80. भारतामध्ये वैयक्तिक कायद्याचा भर कशावर आहे ? (A) व्यक्ती (B) संस्कृती (C) कुटुंब (D) राज्य 81. तादात्म्याच्या नियमासंदर्भात पुढीलपैकी कोणते विधान असत्य आहे ? (A) प्रत्येक गोष्ट स्वतःशीच तादात्म्य असते (B) प्रत्येक गोष्ट तीच असते जी ती असते (C) $P \supset P$ (D) प्रत्येक गोष्ट स्वतःशी असमान असते 82. जर 'A' विधानाचे सत्यता-मूल्य 'सत्य' (T) असेल तर 'E', 'I' आणि 'O' विधानांचे सत्यता-मूल्य अनुक्रमे असेल. (A) F, T, F (B) T, T, F (C) F, F, F (D) T, F, T

83. Identify the fallacy committed in the following argument is

“All men are mortal.

All animals are mortal.

∴ “All animals are men.”

- (A) Fallacy of undistributed middle
- (B) Fallacy of undistributed major
- (C) Fallacy of undistributed minor
- (D) Fallacy of illicit major

84. Correct symbolization of the following statement is :

Statement : Only students are members. (Sx, Mx)

- (A) (X) (Sx . Mx)
- (B) (X) (Sx ⊃ Mx)
- (C) (X) (Mx ⊃ Sx)
- (D) (∃x) (Sx . Mx)

85. “ $\sim[(p \supset q) \equiv (\sim q \supset \sim p)]$ ” is statement form.

- (A) a tautology
- (B) a contradiction
- (C) a contingent
- (D) an inconsistent

83. पुढील युक्तिवादात झालेला तर्कदोष ओळखा :

“सर्व माणसे मर्त्य आहेत.

सर्व प्राणी मर्त्य आहेत.

∴ “सर्व प्राणी माणसे आहेत.”

- (A) अव्याप्त मध्यपदाचा दोष
- (B) अव्याप्त साध्यपदाचा दोष
- (C) अव्याप्त पक्षपदाचा दोष
- (D) अवैध साध्यपदाचा दोष

84. पुढील विधानाचे अचूक चिन्हांकन आहे :

विधान— फक्त विद्यार्थीच सदस्य असतील.

(Sx, Mx)

- (A) (X) (Sx . Mx)
- (B) (X) (Sx ⊃ Mx)
- (C) (X) (Mx ⊃ Sx)
- (D) (∃x) (Sx . Mx)

85. “ $\sim[(p \supset q) \equiv (\sim q \supset \sim p)]$ ” हा

विधानबंध आहे :

- (A) सर्वतः सत्य
- (B) सर्वतः असत्य
- (C) नैमित्तिकतया सत्यासत्य
- (D) असुसंगत

86. A set of axioms is if no member of the set can be proved as a theorem on the basis of some or all of the other members of the set.

- (A) Independent
- (B) Complete
- (C) Consistent
- (D) Incomplete

87. Two premises and four conclusions are given below. Examine premises and conclusions and choose the correct code.

Premises :

- (1) Some truck are scooters.
- (2) No scooter is cycle.

Conclusions :

- (i) No truck is cycle.
- (ii) No scooter is truck.
- (iii) Some trucks are cycles.
- (iv) Some scooters are trucks.

Codes :

- (A) Only (i) and (ii) follow
- (B) Only (i) and (iii) follow
- (C) Only (iv) follows
- (D) Only (i), (ii) and (iii) follow

88. Which one of the following is a tautology ?

- (A) $p \supset \sim p$
- (B) $(p \supset \sim p) \cdot (\sim p \supset p)$
- (C) $p \supset (\sim p \supset p)$
- (D) $(p \supset p) \supset p$

86. जर मूलाधारांचा संचातील कोणताही एक मूलाधार (सदस्य) उर्वरित काही किंवा सर्व मूलाधारांच्या (सदस्यांच्या) आधारे प्रमेय म्हणून सिद्ध होत नसेल तर त्या मूलाधारांच्या संचाली असे म्हणतात.

- (A) स्वतंत्र
- (B) संपूर्ण
- (C) सुसंगत
- (D) अपूर्ण

87. खाली दोन आधार विधाने आणि चार निष्कर्ष दिलेले आहेत. दोन्ही आधार विधाने आणि चारही निष्कर्ष तपासा आणि दिलेल्या संकेतांकातून योग्य पर्याय निवडा.

आधार विधाने :

- (1) काही ट्रक स्कूटर आहेत.
- (2) एकही स्कूटर सायकल नाही.

निष्कर्ष :

- (i) एकही ट्रक सायकल नाही.
- (ii) एकही स्कूटर ट्रक नाही.
- (iii) काही ट्रक सायकल आहेत.
- (iv) काही स्कूटर ट्रक आहेत.

सांकेतांक :

- (A) फक्त (i) आणि (ii) निष्पन्न होते
- (B) फक्त (i) आणि (iii) निष्पन्न होतात
- (C) फक्त (iv) निष्पन्न होते
- (D) फक्त (i), (ii) आणि (iii) निष्पन्न होतात

88. पुढीलपैकी कोणता विधानबंध सर्वतः सत्य आहे ?

- (A) $p \supset \sim p$
- (B) $(p \supset \sim p) \cdot (\sim p \supset p)$
- (C) $p \supset (\sim p \supset p)$
- (D) $(p \supset p) \supset p$

89. Consider the following argument and choose the correct code :

The following argument is :

No quadrupeds are elephants.

Some men are quadrupeds.

∴ "Some men are not elephants.

Codes :

- (A) Inductive, good
(B) Inductive, bad
(C) Deductive, valid
(D) Deductive, invalid

90. Match List I with List II in the context of the rule of inference and mark the correct code :

List I

- (i) Exportation
(ii) Transposition
(iii) Tautology
(iv) Commutation

List II

- (a) $p \cdot p$
(b) $[(p \cdot q) \supset r] \equiv [p, (q \supset r)]$
(c) $(p \supset q) \equiv (\sim q \supset \sim p)$
(d) $(p \cdot q) \equiv (q \cdot p)$

Codes :

- (i) (ii) (iii) (iv)
(A) (a) (b) (c) (d)
(B) (d) (b) (a) (c)
(C) (b) (c) (a) (d)
(D) (d) (a) (b) (c)

89. पुढील युक्तिवाद तपासा आणि संकेतांकातून योग्य पर्याय निवडा :

पुढील युक्तिवाद हे आहे

हत्ती हे चतुष्पाद प्राणी नाही.

काही माणूस चतुष्पाद प्राणी आहेत.

∴ काही माणूस हत्ती नाही.

- (A) वैगमनिक, उचित
(B) वैगमनिक न-उचित
(C) वैगमनिक, वैध
(D) वैगमनिक अवैध

90. अनुमानाच्या नियमांच्या संदर्भात सूची I व सूची II च्या जोड्या जुळवा आणि योग्य संकेतांक निवडा :

सूची I

- (i) बहिःसरण
(ii) व्यंजन व्यतिरेक
(iii) पुनरुक्ती
(iv) क्रमपरिवर्तन

सूची II

- (a) $p \cdot p$
(b) $[(p \cdot q) \supset r] \equiv [p, (q \supset r)]$
(c) $(p \supset q) \equiv (\sim q \supset \sim p)$
(d) $(p \cdot q) \equiv (q \cdot p)$

संकेतांक :

- (i) (ii) (iii) (iv)
(A) (a) (b) (c) (d)
(B) (d) (b) (a) (c)
(C) (b) (c) (a) (d)
(D) (d) (a) (b) (c)

91. If the subject term of a general proposition refers to an empty set, then the following opposition does not hold.

- (A) Only contrary and sub-contrary
- (B) Only contradictory and sub-contrary
- (C) Only contradictory and subalternation
- (D) Only contrary, sub-contrary and subalternation

92. If Philosophy involves the use of specifically philosophical methods to explore issues outside the set of philosophical problems, then it is called

- (A) Metaphysics
- (B) Epistemology
- (C) Applied Philosophy
- (D) Ethics

93. Which of the following is obligatory for medical practitioner while treating the patient ?

- (A) Asking name
- (B) Asking the income
- (C) Informed consent
- (D) Asking the location

91. सामान्य विधानाचे उद्देशपद जर रिक्त संच निर्देशित करीत असेल तर विधान विरोधातील पुढीलपैकी कोणते विरोध सत्य ठरत नाहीत ?

- (A) फक्त विरोध आणि उपविरोध
- (B) फक्त व्याघात आणि उपविरोध
- (C) फक्त व्याघात आणि उपाश्रित
- (D) फक्त विरोध, उपविरोध आणि उपाश्रित

92. तत्त्वज्ञानाच्या समस्यांच्या पलीकडे जावून जर तत्त्वज्ञानाच्या पद्धतीच्या आधारे इतर प्रश्नाचा शोध घेत असेल, तर त्याला असे म्हटले जाते.

- (A) सद्बस्तुशास्त्रमीमांसा
- (B) ज्ञानमीमांसा
- (C) उपयोजित तत्त्वज्ञान
- (D) नीतिशास्त्र

93. रुग्णावर उपचार करायच्या अगोदर डॉक्टरला खालीलपैकी काय बंधनकारक आहे ?

- (A) नाव विचारणे
- (B) उत्पन्न विचारणे
- (C) माहितीपूर्वक संमती
- (D) स्थान विचारणे

<p>94. The study of how ethical theories are put into practice refers to</p> <p>(A) applied ethics
(B) normative ethics
(C) descriptive ethics
(D) meta-ethics</p> <p>95. What is the prime focus of bioethics ?</p> <p>(A) Impact of research on humans and humanity
(B) Impact of politics on humanity
(C) Impact of ethics on sociology
(D) Impact of biology on epistemology</p> <p>96. Hippocratic oath is related to which profession ?</p> <p>(A) Medical
(B) Governmental
(C) Political
(D) Social</p> <p>97. According to which philosopher technology is not merely instrumental but also a way of uncovering the truth ?</p> <p>(A) Descartes
(B) Heidegger
(C) Kant
(D) Thales</p> | <p>94. नीतिशास्त्राच्या उपपत्ती व्यवहारात कशा आणायच्या. यासंदर्भातील अभ्यासाला असे म्हणतात.</p> <p>(A) उपयोजित नीतिशास्त्र
(B) नियामक नीतिशास्त्र
(C) वर्णनात्मक नीतिशास्त्र
(D) अधि-नीतिशास्त्र</p> <p>95. जैवनीतिशास्त्राचा प्रमुख अभ्यास विषय काय आहे ?</p> <p>(A) संशोधनाचे मानवावर आणि मानवतेवर होणारे परिणाम
(B) राजकारणाचा मानवतेवर होणारा परिणाम
(C) नीतिशास्त्राचा समाजशास्त्रावर होणारा परिणाम
(D) जीवशास्त्राचा ज्ञानामीमांसेवर होणारे परिणाम</p> <p>96. हिप्पोक्रेटिक शपथ कोणत्या व्यवसायाशी निगडित आहे ?</p> <p>(A) वैद्यक
(B) शासकीय
(C) राजकीय
(D) सामाजिक</p> <p>97. कोणत्या तत्त्वज्ञानाच्या मते तंत्रज्ञान हे सत्य उघड करण्याचा एक मार्ग आहे ?</p> <p>(A) देकार्त
(B) हायडेगर
(C) कांट
(D) थेलीस</p> |
|--|--|

98. Common problem between Philosophy and Artificial Intelligence is

- (A) Logic and Consciousness
- (B) Experiments and observation
- (C) Arm chair thinking
- (D) Arguments

99. Self advertising by doctor is

- (A) Unethical
- (B) Legal
- (C) Political
- (D) Ethical

100. What is strong artificial intelligence ?

- (A) Making computer faster
- (B) Making computer more interactive
- (C) Developing a machine that will have all mental powers that man have
- (D) Making man as a machine

98. कृत्रिम बुद्धिमत्ता आणि तत्त्वज्ञान यांच्यामध्ये समान समस्या हे आहे.

- (A) तर्कशास्त्र आणि चैतन्य
- (B) प्रयोग आणि निरीक्षणे
- (C) आराम खुर्चीतील चिंतन
- (D) युक्तिवाद

99. डॉक्टरने स्वतःची जाहिरात करणे हे

- (A) अनैतिक
- (B) कायदेशीर
- (C) राजकीय
- (D) नैतिक

100. कृत्रिम बुद्धिमत्ता म्हणजे काय ?

- (A) संगणक अधिक गतिशील बनवणे
- (B) संगणक परस्पर संवादी बनवणे
- (C) असे यंत्र की ज्यात मानवाला असलेल्या सर्व बौद्धिकक्षमता असतील
- (D) माणसाला यंत्र बनवणे

MAR - 12223/II—A

ROUGH WORK